

РЕШЕНИЕ

№ 36758

гр. София, 24.09.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 73 състав, в
публично заседание на 16.09.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Елеонора Попова

при участието на секретаря Снежана Тодорова, като разгледа дело номер **7553** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производство по реда на чл. 145 – чл. 178 от Административно процесуалния кодекс (АПК) вр. чл. 10а, ал. 1 и ал. 4 от Закона за чужденците в Република България (ЗЧРБ).
Образувано е по жалба на Р. Н. /R. M. Z. N./, гражданин на П., [дата на раждане] , чрез адв. А., срещу Отказ за издаване на виза по заявление № 26000031, подадено на 06.04.2026г., издаден от длъжностно лице в Дипломатическото представителство на Република България в Р., П..

В жалбата се излагат доводи за незаконосъобразност на оспорения отказ и се претендира отмяната му. Сочат се допуснати нарушения на защитени права по чл. 8 от ЕКПЧОС– право на образование, както и на достъп до професионално и продължаващо обучение. В жалбата са изложени твърдения, че отказът не отговаря на изискването на чл. 59 АПК, тъй като липсват конкретни фактически основания за издаването му. По същество се иска отмяна на отказа, като се претендират направените разноски.

Ответникът длъжностно лице в Дипломатическото представителство на Република България в Р., П., редовно призован, не изпраща представител. В придружителното писмо към административната преписка е направено възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение и е изразено становище по отношение на правото на образование. Посочва се, че правото на образование не е основно право по чл.10а, ал.4 от ЗЧРБ.

Софийска градска прокуратура не се представлява по делото и не е изразено становище.

Административен съд София – град, като взе предвид доводите на страните и извърши преценка на събраните по делото доказателства, приемат от фактическа страна следното:

Със заявление на издаване на виза от 06.04.2026г. /л.13/ жалбоподателят Р. Н., [дата на раждане] , гражданин на П., е подал в Дипломатическото представителство на Република България в Р., П., искане за издаване на виза за дългосрочно пребиваване тип Д. В заявлението жалбоподателят е посочил, че е неженен, в графата за цел на пътуването му е посочил причина „образование“, с планирана дата на пристигане 25.05.2026г., планирано място за пребиваване- гр.С., като канещо лице е посочил Технически университет С., а разходите за пътуване и издръжка по време на престоя на кандидата се покриват от родител-„баща“.

Към заявлението са приложени: копие на самолетни билети, декларация от родителя, касаеща издръжка на заявителя, с приложено копие на банково извлечение и нотариални актове за собственост на недвижими имоти в [населено място], копие на свидетелство за съдимост, копие от документ за самоличност на жалбоподателя, удостоверение от Министерството на образованието и науката от 30.01.2026г., че Р. М. З. Н., гражданин на П., [дата на раждане] е приет за студент от летен семестър на учебната 2025/2026г. в Технически университет – С., в специалност „Компютърно и софтуерно инженерство“ със срок на обучение 4 години и дължима такса за обучение /л.24/; удостоверение, издадено от Технически университет – С., за настаняване в Студентско общежитие /л.23 гръб/; уверение №214/03.02.2026г., издадено от Технически университет-С., че Р. М. З. Н. е приет като студент в езиков и следва да премине подготвителен езиков курс на български език в Д. за чуждоезиково обучение и приложна лингвистика на ТУ –С., с продължителност 10месеца.

На 25.05.2026г. е издаден оспорваният отказ за издаване на виза тип „Д“ от длъжностно лице в Дипломатическото представителство на Република България в Р., П. по заявление № 26000031 от 06.04.2026г. на Р. Н., за издаване на виза тип „Д“. Като правно основание е отбелязано „чл. 10 ал.1 т. 17 ЗЧРБ“. В допълнителни забележки не е отбелязано нищо.

От ответника е представена заповед № 02/25.02.2026г. за определяне на компетентно длъжностно лице по съставянето, подписването и връчване на откази за издаване на визи. Представена е и заповед № 95-00-26/16.01.2025г. на министъра на външните работи, с която е възложено на ръководителите на дипломатическите и консулските представители на Република България да определят с писмена заповед консулските длъжностни лица в съответните представителства, които да съставят, подписват и връчват съответните откази.

В хода на съдебното производство е получено писмо от ДАНС от 05.08.2026г., с което уведомяват съда, че по процесното заявление ДАНС не е изразявала становище, т.к. визата не е била изпратена за съгласуване, но за лицето има предходно положително становище от страна на ДАНС, отразено в Националната визова информационна система.

В съдебното производство е получено и становище от Дирекция „Миграция“ МВР с отрицателно мнение на основание чл.10, ал.1, т.9 от ЗЧРБ. Посочено е че апликантът няма доказани достатъчно стабилни доходи за обучение и издръжка по време на пребиваването му в България /л.44/

По делото са представени копие на акт за раждане, вкл. и превод на същия /л.48/, банково месечно извлечение от сметката на „Памикс Кабелс“ ЕООД от дата 01.04.2026г. за период от 01.03.2026г. до 31.03.2026г. с начално салдо 20248,82 щатски долари и крайно салдо 15620 щатски долари, копие от търговски регистър, видно от което бащата на жалбоподателя е управител и едноличен собственик на капитала на П. К.“ЕООД.

При така установеното от фактическа страна, съдът прави следните правни изводи:

Подадената жалба е от надлежна страна - адресат на оспорения индивидуален административен акт и в срока по чл. 149, ал. 1 от АПК.

Съдът намира, че жалбата е допустима с оглед изискването на чл. 10а, ал. 4 от ЗЧРБ, тъй като

основно в случая засяга правото на образование, гарантирано като основно право по ЕКПЧ, с ратифицирания от РБългария Протокол. № 1 към нея. Жалбоподателят се позовава конкретно на засягане на това право, гарантирано в чл. 2 от Протокол 1 към ЕКПЧ. В този смисъл е и определение по адм. дело на ВАС на РБ по адм. дело № 8911/2025 на ВАС (в което се споделя становище, че с посочването от жалбоподателя на нарушение на чл. 2 от Протокол 1 към ЕКПЧ – право на образование не съществува забраната на чл. 10а ал. 4 от ЗЧРБ и отказът категорично подлежи на съдебен контрол). Оспореният отказ, постановен от българските власти, макар и спрямо лице, намиращо се извън територията на държавата страна по Конвенцията, попада в обхвата на защитата от ЕКПЧ, тъй като същата има действие в случая, в контекста на визовия контрол и защото се засяга правото на образование, гарантирано от чл. 2 на Протокол № 1 към ЕКПЧ. Протоколът е част от системата на основните права по Конвенцията и има същата юридическа сила като разпоредбите в основния ѝ текст. Противното разбиране, че правата от Протокол № 1 не са "основни" по смисъла на чл. 10а, ал. 4 ЗЧРБ, противоречи на системното тълкуване на Конвенцията и на трайната практика на ЕСПЧ, която третира правото на образование като основно (така К., В. М. and P. v. D., № 5095/71, решение от 7 декември 1976 г., L. S. v. T. [GC], № 44774/98, решение от 10 ноември 2005 г., P. v. B., № 5335/05, решение от 21 юни 2011 г.). Позоваването от жалбоподателя на засягане на това право е достатъчно да задейства изключението за съдебен контрол и обуславя процесуалната допустимост на жалбата.

Разгледана по същество, подадената жалба е основателна по следните съображения.

Оспореният отказ е издаден от компетентен орган. Разпоредбата на чл. 9г от ЗЧРБ регламентира органите, които могат да вземат решения за издаване, за отказ за издаване, за анулиране и отмяна на визи- оправомощените от ръководителя на съответната структура длъжностни лица в Министерството на външните работи, в дипломатическите и консулските представителства на Република България в чужбина и в органите за граничен контрол. В случая отказът за виза е подписан от В. Д. качеството му на управляващ Дипломатическото представителство на Република България в Р., П. и съгласно заповед №02/25.02.2026г. същият има правото да съставя, подписва и връчва откази за издаване на визи като компетентно длъжностно лице. /л.27 гръб/. Посочената заповед е издадена въз основа на заповед №95-00-26/16.01.2025г. на Министъра на външните работи, съгласно която ръководителите на дипломатическите и консулските представителства на Р България определят с писмена заповед консулските длъжностни лица в съответното представителство, които да издават разрешения, респ. откази за виза. Следователно, оспореният индивидуален административен акт е издаден от компетентен орган по смисъла на чл. 9г, ал. 1 от ЗЧРБ.

Отказът е издаден в писмена форма-спазен е изискуемия стандартен формуляр за уведомление, с посочени данни на лицето и заявлението му. Актът съдържа и правно основание- чл. 10, ал. 1, т. 17 от ЗЧРБ.

Данните по делото обаче показват, че процесният отказ за издаване на виза е незаконосъобразен поради допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила, противоречие с материалния закон и липса на изискуемата от закона мотивировка на административния акт. Съображенията за това са следните.

Съдът счита, че е налице порок в административното производство от гледна точка на начина, по който е проведена и съгласувателната процедура. Разпоредбата на чл.9е, ал.2 от ЗЧРБ препраща към специална съгласувателна процедура, регламентирана с Инstrukция № КОВ-04-02-351 от 15 август 2013г. за условията и реда за съгласуване на заявленията за издаване на визи, уреждаща именно процедурата по съгласуване на заявленията за издаване на визи. В случая не е проведена по надлежния ред изискуемата съгласувателна процедура с ДАНС. Категорично в писмо рег.№

М-6745/05.08.2026г. на председателя на ДАНС /л.42/ е посочено, че агенцията не е изразила становище, относимо към конкретното заявление за издаване на виза, т.к. визата не е била изпратена за съгласуване и няма изготвени писмени документи. Съобразно чл. 30, ал 2 от Наредбата за условията и реда за издаване на визи и определяне на визовия режим, консулските длъжностни лица издават или отказват издаването на виза за дългосрочно пребиваване след разрешение от Дирекция "К. отношения", въз основа на мотивирано становище на службите за административен контрол на чужденците в Република България и Държавна агенция "Национална сигурност". В случая не се установява наличието на надлежно изискано и получено становище на ДАНС по заявлението на апликанта, въз основа на което е постановен процесния отказ. Това обстоятелство има съществено значение, доколкото съгласувателната процедура предхожда постановяването на крайното решение по визовото заявление и има за цел компетентните органи да извършат предвидените в закона и подзаконовта нормативна уредба проверки, в случая ЗЧРБ, Наредбата за условията и реда за издаване на визи и определяне на визовия режим и Инструкция № КОВ-04-02-351 от 15 август 2013г. за условията и реда за съгласуване на заявленията за издаване на визи. Липсата на становище на ДАНС на практика означава, че процедурата не е приключила по предвидения нормативен ред и административният орган не е разполагал с всички изискуеми резултати от съгласувателното производство към момента на постановяване на процесния отказ. Нещо повече, в случая административният орган е постановил неблагоприятен за чужденеца акт, без да може да се установи дали и как е осъществена проверката от компетентния орган – ДАНС. Така на практика е невъзможно да се провери дали към момента на постановяване на отказа са били налице всички изискуеми елементи на процедурата и дали административният орган е формирал волята си въз основа на пълна и надлежно приключила съгласувателна процедура. Предвид изложеното, следва да се приеме, че процесният отказ е постановен при неприключила съобразно изискванията на закона съгласувателна процедура, което представлява съществено нарушение на административнопроизводствените правила и е самостоятелно основание за отмяна на административния акт. Следва да се отбележи, че в писмото на ДАНС се съдържат данни, че агенцията е изразила положително становище подадено предходно заявление за виза.

На следващо място, съгласно чл.10а, ал.2 от ЗЧРБ при вземане на решения за отказ за издаване на виза, оправомощените длъжностни лица са длъжни да уведомят писмено кандидата за правното основание и за мотивите за решението. Законодателят изрично е предвидил това задължение, поради което само посочването на законовата разпоредба, без излагане на фактически обстоятелства, обосноваващи приложението ѝ, не е достатъчно. Следователно при постановяване на отказа административният орган не може да се ограничи до формално посочване на законовата разпоредба, а следва да установи и посочи какви конкретни факти от проведената процедура обосновават приложението на това правно основание. В случая, оспореният отказ съдържа единствено посочване на правната норма, без да се изложени конкретни фактически обстоятелства, въз основа на които административният орган е приел, че е осъществена хипотезата на посочената разпоредба-чл.10, ал.1, т.17 от ЗЧРБ. Не е посочено кои именно обстоятелства относно целта и условията на заявеното пребиваване са счетени за недоказани или недостоверни, кои доказателства са обсъдени и по какви причини същите не са кредитирани. Това е съществено, т.к. чл.10, ал.1, т.17 ЗЧРБ има конкретен предмет на доказване, а именно достоверността на целта и условията на заявеното пребиваване и издаването на благоприятен за молителя акт е обусловено от кумулативната даденост на двете фактически основания – да бъдат установени от една страна целта на планирания престой, а от друга – условията за него. Органът е възприел за недоказани двете предпоставки, без да обсъди многобройните писмени

доказателства, приложени към заявлението за издаване на виза. Към заявлението са приложени удостоверение от Министерството на образованието и науката от 30.01.2026г., че R. M. Z. N., гражданин на П., [дата на раждане] е приет за студент от летен семестър на учебната 2025/2026г. в Техническият университет – С., в специалност „Компютърно и софтуерно инженерство“ със срок на обучение 4 години и дължима такса за обучение /л.24/; удостоверение, издадено от Техническият университет – С., за настаняване в Студентско общежитие /л.23 гръб/; уверение №214/03.02.2026г., издадено от Технически университет-С., че R. M. Z. N. е приет като студент в езиков и следва да премине подготвителен езиков курс на български език в Д. за чуждоезиково обучение и приложна лингвистика на ТУ –С., с продължителност 10месеца. Посочените удостоверения представляват официални удостоверителни документи, чиято доказателствена сила административният орган е следвало да зачете. Чрез тях жалбоподателят е доказал целта на заявеното пътуване– обучение във ВУЗ. Изложеното обосновава извод за липса на мотиви за издаване на оспорения административен акт- отказ за издаване на виза вид “D”. Нарушението е съществено, тъй като пречат както правото на защита на засегнатото от него лице, така и съдебния контрол за наличие на предвидените от материалния закон условия за отказ, поради което представлява самостоятелно основание за незаконосъобразност по чл. 146, т. 2 от АПК. Липсата на мотиви съгласно т. 2 от Тълкувателно решение № 4 от 22.04.2004 г. на ВАС по д. № ТР-4/2002 г., което е задължително за съдилищата на основание чл. 130, ал. 2 от ЗСВ във всички случаи е основание за отмяната на издадения административен акт.

На следващо място, в процесния отказ, както бе посочено по- горе, е посочено правно основание по т.17, докато в становището на Дирекция „Миграция“ е изразено отрицателно такова с визирана т.9. В случая е необходимо ясно да бъдат разграничени двете правни основания, доколкото те имат различен предмет и предпоставки. Разпоредбата на чл.10, ал.1, т.9 от ЗЧРБ е свързана с доказването на финансовото обезпечаване на чужденеца, включително наличието на необходимите средства за издръжка, задължителна застраховка и средства за завръщане, съобразно законовите изисквания. За разлика от това, разпоредбата на чл.10, ал.1, т.17 от ЗЧРБ касае достоверността на заявената от чужденеца цел и условия на пребиваването. Следователно установяването на обстоятелства, относими към т.9, не означава само по себе си наличие на предпоставките на т.17. В случая това разграничение е от съществено значение, т.к. от материалите по административната преписка се установява /становището на отдел „Миграция“ /л.44/, че при извършената проверка са обсъждани обстоятелствата, които могат автоматично да бъдат отнесени към хипотезата на чл.10, ал.1, т.9 от ЗЧРБ, а в оспорения отказ е посочена разпоредбата на чл.10, ал.1, т.17 от ЗЧРБ. В случай, че административният орган е счел, че определени данни или документи обосновават съмнение относно заявената цел на пребиваването, той е следвало да посочи кои са тези данни и защо именно те водят до извода по т.17. Такава преценка в процесния казус липсва.

В допълнение следва да се посочи, че съгласно тълкуването, дадено в решение на СЕС от 10 септември 2014 година по дело С-491/13 т.30 и сл., да се позволи на дадена държава членка да въвежда по отношение на приема на граждани на трети страни с цел образование, допълнителни условия към предвидените в членове 6 и 7

от Директива 2004/114, би било в противоречие с посочената в директивата цел да се насърчава мобилността на тези граждани. Поради това от общата структура и целите на Директива 2004/114 следва, че съгласно член 12 от нея държавите членки са длъжни да издадат разрешение за пребиваване с цел образование на кандидати, които отговарят на посочените в членове 6 и 7 от нея изисквания, доколкото тези разпоредби изчерпателно предвиждат както общите и специфичните условия, които следва да изпълнява кандидатът за разрешение за престой с цел образование, така и причините, които могат да обосноват отказ за приемането му. Освен това, подобно тълкуване на член 12 от Директива 2004/114 се потвърждава от предвидената в член 4, параграф 2 от директивата възможност държавите членки да приемат по-благоприятни разпоредби за лицата, за които тя се прилага. Да се приеме обаче, че на държавите членки може да се наложи да предвидят и други условия за приемане, различни от предвидените в Директива 2004/114, би довело до стесняване на условията за прием на тези лица, което противоречи на целта на посочения член 4, параграф 2. Вярно е, че Директива 2004/114 признава на държавите членки свобода на преценка при проверката на молбите за приемане. Следва обаче да се подчертае, че както посочва генералният адвокат в точка 49 от заключението си, свободата на действие, с която разполагат националните органи, се отнася единствено до условията, предвидени в членове 6 и 7 от тази директива, и във връзка с това до оценката на фактите, които са от значение, за да се определи дали условията, установени в посочените членове, са изпълнени, и по-специално дали приемането на гражданин на трета страна не се допуска поради причини, свързани с наличието на заплахата за обществения ред, обществената сигурност и общественото здраве. С оглед на това при подадена жалба срещу административния акт, в която се сочи нарушение на КЗПЧОС, съдът счита актът за издаден в противоречие с Директива 2004/114/ЕО на Съвета от 13 декември 2004 година относно условията за прием на граждани на трети страни с цел образование, ученически обмен, безвъзмездно обучение или доброволческа дейност. (В този смисъл е и практиката на ВАС, обективизирана в Решение № 13434 от 29.10.2020 г. на ВАС по адм. д. № 5640/2020 г. и Решение № 1196 от 26.01.2018г., по адм. д. № 7375/2017г. на ВАС).

По изложените съображения се налага краен извод, че оспореният отказ за издаване на виза вид D за дългосрочно пребиваване е незаконосъобразен, поради което следва да бъде отменен. Преписката следва да бъде върната на административния орган за ново произнасяне по заявление на издаване на виза от Р. Н. /Р. М. Z. N./, гражданин на П., [дата на раждане] При новото разглеждане на искането за издаване на виза административният орган следва да извърши преценка на релевантните обстоятелства в контекста на приложението на ЗЧРБ, като установи не само фактите относно условията на престой, но и анализира представените по делото писмени доказателства и в частност официалните свидетелстващи документи, които докато не бъдат оборени по надлежния ред имат материална

доказателствена сила. Доказателствената тежест за установяване на всички относими факти и обстоятелства, съгласно чл. 170, ал. 1 АПК, е на административния орган.

При този изход на спора на жалбоподателя следва да се присъдят сторените разноски за заплатена държавна такса и адвокатско възнаграждение. По делото са налице доказателства за заплатена държавна такса в размер на 5,11 евро /л.35/ и заплатен в брой адвокатски хонорар в размер на 1000 евро, съгласно договор за правна защита и съдействие /л.8/. От ответника обаче е направено своевременно възражение по чл. 78, ал. 5 ГПК вр. чл. 144 АПК, което съдът намира за основателно. Като съобрази фактическата и правна сложност на спора, а и на проявената процесуална активност на пълномощника на жалбоподателя, проведеното едно съдебно заседание и извършените процесуални действия съдът намира, че следва да се присъди адвокатско възнаграждение в размер на 511 евро съобразно чл.8, ал.3 от Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения и сторените разноски в размер на 5,11 евро, или ответникът следва да бъде осъден да заплати общо сумата от 516,11 евро.

Мотивиран от горното и на основание чл. 172, ал. 2 от АПК, Административен съд София- град, Трето отделение, 73 състав,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ по жалба Р. Н. /R. M. Z. N./, гражданин на П., [дата на раждане] Отказ за издаване на виза по заявление № 26000031, подадено на 06.04.2026г., издаден от длъжностно лице в Дипломатическото представителство на Република България в Р., П..

ИЗПРАЩА преписката на длъжностно лице в Дипломатическото представителство на Република България в Р., П. за ново произнасяне по заявление на Р. Н. /R. M. Z. N./, при спазване на указанията по тълкуване и прилагане на закона, дадени в мотивите на настоящото решение.

ОСЪЖДА Министерството на външните работи да заплати на Р. Н. /R. M. Z. N./, гражданин на П., [дата на раждане] , разноски по делото в размер на 516,11 евро. Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред Върховни административен съд на Република България, в 14-дневен срок от съобщението до страните.